

GREENPEACE

Magazine

**Waarom juist
KLM moet
krimpen**

Lente 2025

In dit nummer

© Esmee Bos / Greenpeace

Actievoerders maken begin oktober onze boodschap zichtbaar op Schiphol.

12 GEEF HET GOEDE VOORBEELD

KLM kan de toon zetten voor de hele luchtvaartsector. Door minder te vliegen, minder te vervuilen en écht in te zetten op alternatieven. **Wat is nodig om het tij te keren?**

4 WE DID IT!

Het vonnis in de stikstofzaak is een harde les voor de overheid.

8 WAARNEMERS IN ACTIE

Van VN-organisaties tot de Raad van Europa: wij zijn erbij als zij besluiten nemen over klimaat, bossen en oceanen.

11 IN DE WEG STAAN

Protesteren is niet altijd leuk, schrijft Marieke Vellekoop. 'Maar het werkt'.

16 AFSPRAKEN SOJA IN GEVAAR

Een dreigende ondermijning van het succesvolle moratorium kan enorme gevolgen hebben voor de Amazone.

WOUTER LEMM
Campagneleider Klimaat & Energie
redactie@greenpeace.nl

Verandering is mogelijk

Terwijl u en ik de klimaatcrisis op ons af zien denderen, kondigt KLM doodgemoedereerd aan dat ze wil gaan groeien. De vliegmaatschappij kiest voor méér vluchten en méér overstappende passagiers. Dat betekent nog veel meer CO₂-uitstoot en overlast voor omwonenden.

Als campagneleider bij Greenpeace zie ik hoe KLM zich vastklampt aan groei. Het probleem zit 'm niet alleen in de tientallen dagelijkse vluchten naar bestemmingen die je minstens even snel én schoner per trein kunt bereiken. KLM voelt geen stok achter de deur om te stoppen met onnodig vervuilen: er is een fundamenteel gebrek aan bindende klimaatdoelen voor de luchtvaart.

KLM voert veruit de meeste vluchten op Schiphol uit. Het is verbijsterend dat deze grote vervuiler kan blijven profiteren van subsidies en uitzonderingen (belastingvrij kerosine tanken!), terwijl wetenschappers roepen dat we onze uitstoot razendsnel en drastisch moeten verminderen.

Samen met u richten we daarom nu onze pijlen op KLM (zie pagina's 12-15). De grootste luchtvaartmaatschappij van Nederland heeft de sleutel in handen om de hele sector te veranderen. We roepen KLM op: stop met korte vluchten en maak een krimpplan!

Verandering is mogelijk, zoals Greenpeace in de stikstofzaak liet zien (zie pagina's 4 en 5). Wát een fantastische overwinning voor de natuur! Ook dit succes was alleen mogelijk dankzij de steun van supporters zoals u. Dank u wel.

Noordzeevelden: © Robert Ormerod / Greenpeace | ¡Olé, oceaan!: © Mario Gomez / Greenpeace | Plasticimport: © Wason Wanichakorn / Greenpeace

Illustratie: Jeen Berting

Noordzeevelden stilgelegd
Zeggen de namen Rosebank en Jackdaw u iets? Deze nieuwe olie- en gasvelden in de Noordzee liggen, dankzij een succesvolle rechtszaak van Greenpeace en andere milieuorganisaties, voorlopig stil. De Schotse rechter oordeelde dat hun vergunningen onrechtmatig zijn, waardoor Shell, Equinor en Ithaca voorlopig het nakijken hebben.

¡Olé, oceaan!
Spanje heeft als eerste Europese land het wereldwijde Oceanenverdrag officieel goedgekeurd. Spanje was net iets sneller dan Frankrijk, Letland, Roemenië en Slovenië, die ook op het punt staan om dit belangrijke verdrag te ratificeren. Als zestig landen dit hebben gedaan, treedt het verdrag in werking.

Webinar: natuur opnemen in uw testament

Heeft u er weleens over nagedacht om de natuur een plek te geven in uw nalatenschap? Op woensdag 9 april bent u van harte welkom bij een gratis online bijeenkomst, van 19.30 tot 20.30 uur. Notaris Jasper Nobel en Gabriëlla van der Ham (Greenpeace) geven uitleg over schenken met belastingvoordeel en nalaten aan een goed doel. Natuurlijk is er ook ruimte voor uw vragen. Meld u eenvoudig aan door de QR-code te scannen of via deze link: act.gp/notariswebinar

Thaise ban op plasticimport
Thailand verbood met ingang van het nieuwe jaar de import van plasticafval. Een mijlpaal voor Greenpeace en andere milieuorganisaties, die jarenlang in het geweer kwamen tegen het dumpen van plasticafval in Thailand door landen als de VS en Japan. Afvalkolonialisme, noemen we dat ook wel.

© Nilmar Lage / Greenpeace

NATUURZAAK: EEN FEEST ZONDER TAART

Campagneleider Hilde-Anna de Vries en Greenpeace-directeur Andy Palmen delen een opgeluchte blik na het vonnis op 22 januari 2025.

De rechter moest eraan te pas komen om de overheid aan haar eigen wetten te houden. **Greenpeace-directeur Andy Palmen: 'Dit is een mijlpaal in een strijd die we al jaren voeren, waarvoor we steun vroegen én kregen van onze supporters. We did it!'**

DOOR FEDDE WIERSMA

Wat een doorbraak. De rechter heeft de staat gedwongen om, na jarenlang getreuzel, eindelijk aan de slag te gaan met het flink omlaag brengen van de stikstofuitstoot om de natuur te beschermen. Volgens Andy Palmen is de boodschap helder: 'Wetten en afspraken moeten worden nageleefd. Alleen zo kunnen we de natuur herstellen en tegelijk boeren de duidelijkheid bieden waar al zo lang op wordt gewacht.'

Greenpeace spande de zaak aan om kwetsbare natuur te beschermen. We waarschuwen al jaren dat de veel te hoge

stikstofuitstoot leidt tot ernstige schade aan natuurtypen in onze beschermde natuurgebieden, en dat zonder snelle en ingrijpende maatregelen de meest kwetsbare natuur mogelijk onherstelbaar beschadigd raakt of zelfs verdwijnt. Inmiddels zijn zo'n 400 plantensoorten sterk afgenomen of zelfs verdwenen. Ook insecten- en vogelpopulaties lopen hard terug, waardoor heidevelden, graslanden en zandverstuivingen steeds armer en stiller worden.

'Ondertussen zitten boeren en bouwers klem', stelt Andy vast. 'Door de aanhoudende stikstofcrisis krijgen

veel projecten geen vergunning. Ook groene boeren en boeren die willen verduurzamen lopen vast in regelgeving, terwijl grote vervuilers als Tata Steel en Schiphol buiten schot blijven.' Greenpeace voerde actie, sprak met beleidsmakers en presenteerde oplossingen – maar de politiek bleef treuzelen.

Pas toen alle andere middelen waren uitgeput, stapten we naar de rechter. Nu ligt er eindelijk een vonnis waardoor de overheid wél met helder en gericht beleid moet komen.

„ Zonder duidelijke keuzes groeit een milieuprobleem uit tot een maatschappelijke crisis.

HARDE LES

Feest dus? Zeker. Maar wel een feest zonder taart. Want laten we eerlijk zijn: dit vonnis zou niet nodig moeten zijn. Andy: 'Het is diepriet dat de regering opnieuw door de rechter moet worden gedwongen om haar eigen wetten na te leven. Jaren van politiek uitstel hebben de natuur én boeren in de steek gelaten. Had de overheid eerder doorgepak, dan was de situatie nu veel minder nijpend geweest.'

Door jarenlang onvoldoende te doen, heeft de overheid het probleem onnodig laten escaleren. 'Nu moet in korte tijd worden ingehaald wat in decennia is misgegaan. Dit vonnis is niet alleen een overwinning voor de natuur, maar ook een harde les: zonder duidelijke keuzes groeit een milieuprobleem uit tot een maatschappelijke crisis.'

VERVUILERS NIET ONTZIEN

Deze uitspraak betekent niet dat de problemen morgen zijn opgelost. De komende jaren worden zwaar voor sommige agrarische ondernemers en sectoren, afhankelijk van politieke keuzes. Wat vaststaat is dat doorgaan op de oude voet niet kan. De stikstofuitstoot moet omlaag, met als grote vraag: wie betaalt de rekening? Daarover is Andy duidelijk: 'De overheid moet voorkomen dat kleine boeren en burgers opdraaien voor de kosten, terwijl grote vervuilers worden ontzien.'

Het kabinet erkent de noodzaak van een brede aanpak en heeft een commissie opgericht onder leiding van premier Schoof. De uitdaging is een gezamenlijke visie, want dit dossier raakt alles: intensieve veehouderij, industrie (zoals Tata Steel), energie, verkeer en luchtvaart. Greenpeace vindt dat niet alleen de overheid, maar ook

partijen als supermarkten, Rabobank en FrieslandCampina moeten bijdragen, omdat zij jarenlang profiteerden van schaalvergroting en intensivering in de landbouw.

STEUN VOOR GROENE BOEREN

Het eerlijke verhaal is dat er op korte termijn waarschijnlijk ingrijpende en mogelijk gedwongen maatregelen nodig zullen zijn. Denk aan verplichte uitkoop van piekbelasters, verplicht minder gebruik van krachtvoer en een maximaal aantal dieren per hectare. Dat is een pijnlijk maar onvermijdelijk gevolg van jarenlang uitstelgedrag door de overheid. De overheid moet ook extra geld beschikbaar maken om boeren te helpen overstappen op duurzamere vormen van landbouw, zoals biologische melkveehouderij of plantaardige productie. 'Groene boeren mogen niet de dupe worden van beleid dat hen over een kam scheert met intensievere bedrijven', zegt Andy. 'Zij moeten in de nieuwe aanpak worden ontzien en kunnen verdere verduurzaming stimuleren door een voorbeeld te zijn voor de sector.'

SAMEN BLIJVEN STRIJDEN

Deze uitspraak is een enorme stap in de goede richting, maar we zijn er nog niet. Het vonnis legt de verantwoordelijkheid keihard bij de overheid, maar dat is nog geen garantie voor daadkracht. De overheid mag niet opnieuw vervallen in technische schijnoplossingen en 'geitenpaadjes' (juridische of beleidsmatige sluiproutes). Greenpeace zal dan ook niet achteroverleunen. We blijven druk uitoefenen op de politiek en in actie komen voor eerlijke oplossingen.

Dit is niet alleen een overwinning voor Greenpeace, maar voor iedereen die zich inzet voor een gezonde toekomst. Dankzij onze supporters – actievoerders,

donateurs en vrijwilligers – kan Greenpeace onafhankelijk en strijdbaar blijven. 'Samen hebben we dit voor elkaar gekregen', blikt Andy terug. 'En samen zorgen we ervoor dat deze doorbraak geen loze belofte blijft, maar de eerste stap naar een écht duurzame toekomst.' ■

Het vonnis

De rechtbank Den Haag deed op 22 januari uitspraak in de bodemprocedure die Greenpeace had aangespannen tegen de Nederlandse staat.

Greenpeace eiste dat de overheid meer doet om de kwetsbaarste natuur in Nederland te beschermen tegen stikstof. De rechtbank stelde Greenpeace in het gelijk. Ze oordeelde dat de natuur bewezen is verslechterd en dat de staat zich - als 'absolute ondergrens' - aan zijn eigen wet moet houden.

Dat betekent dat de overheid in 2030 50% van de stikstofgevoelige natuur onder de zogenoemde 'kritische depositiewaarde' moet brengen. De rechtbank oordeelde dat de overheid daarbij prioriteit moet geven aan de meest kwetsbare natuur.

Minstens 75% minder

Greenpeace voert actie met influencer en freediver Sofia Gómez in de Colombiaanse Stille Oceaan. We willen een ambitieus en sterk VN-Plasticverdrag dat de plasticproductie vermindert en zorgt voor een betere verwerking van plasticafval.

© Diana Rey Melo / Greenpeace

© Deirdre Leowinata / Greenpeace

Plasticsoep

In slechts 30 minuten visten Greenpeace-onderzoekers meer dan 300 stukken plastic uit het zeewier in de Sargassozee. Wetenschappers waarschuwen dat onze oceanen in 2050 vier keer zo vervuild zullen zijn als we niet snel actie ondernemen.

© Tim Aubry / Greenpeace

Bindende maatregelen

De *Rainbow Warrior* onderweg naar Zuid-Korea, waar in december de vijfde onderhandelingsronde voor het VN-Plasticverdrag plaatsvond. Mede dankzij Greenpeace stemden ruim 100 VN-lidstaten tegen een afgezwakte versie van het verdrag en vóór bindende maatregelen om het plasticprobleem te bestrijden.

GETUIGEN IN DE INTERNATIONALE ARENA

Dankzij onze miljoenen supporters wereldwijd, onze spectaculaire acties en baanbrekende onderzoeken kan Greenpeace bij internationale organen de belangen verdedigen van walvissen, regenwouden, diepzeeleven, klimaat én van mensen, Inheemse volken voorop.

DOOR JACQUELINE SCHULING

U weet natuurlijk dat Greenpeace overal ter wereld overheden en bedrijven beïnvloedt om ons milieu beter te beschermen. Vrijwel altijd dankzij uw steun: publieke druk helpt onwillige of treuzelende beleidsmakers nogal eens over de streep. Maar wist u ook dat Greenpeace een waarnemersstatus heeft in veel internationale organen? Van een hele reeks VN-organisaties tot de Raad van Europa: wij zijn erbij als zij belangrijke besluiten nemen over klimaat, bossen en oceanen.

Klinkt saai? Dat valt reuze mee, vertellen Maarten, An, Franziska en Sebastián. Samen met Greenpeace-collega's zijn zij de getuigen die de wereld op de hoogte houden van besluiten die ons allemaal aangaan. En dat niet alleen: zij oefenen invloed en waar mogelijk druk uit op beleidsmakers. Onze waarnemers gaan in de conferentiezalen voor maximale winst voor de natuur en het klimaat.

Maarten de Zeeuw, Greenpeace-waarnemer bij het VN-Klimaatverdrag (UNFCCC):

'Ja, dat we bij elke grote klimaatop (COP) zijn, is heel belangrijk. Soms kun je de indruk krijgen dat het niet genoeg oplevert, maar dat klopt niet, al vordert het te traag. Je moet je voorstellen: dit zijn vaak besloten vergaderingen, waar ook journalisten niet in de zaal mogen zijn. Greenpeace fungeert daar dan als de ogen en oren van de wereld, wij vertellen en duiden wat we binnen zien gebeuren. En we laten regeringen zien: wij houden jullie in de gaten. Het zou toch te gek

voor woorden zijn als besluiten over het klimaat in achterkamertjes genomen worden?

Greenpeace is erbij als getuige én om haar stem te laten horen. Juist omdat we verspreid over de hele wereld actief zijn, kunnen we tijdens zo'n conferentie met iedereen praten, van Chinese vertegenwoordigers tot Afrikaanse delegatieleden. We kunnen bruggen slaan.

Dat heeft zeker bijgedragen aan een van de grootste successen: het besluit tot uitfasering van fossiele brandstoffen tijdens de COP in 2023. Daarvoor heeft Greenpeace zich jarenlang vasthoudend sterk gemaakt.' ■

An Lambrechts, Greenpeace-waarnemer bij het Biodiversiteitsverdrag (CBD):

'Een van de mooiste momenten rond een CBD-top vond ik de mars van honderden organisaties in Montreal, in 2023. We liepen daar samen met vertegenwoordigers van Inheemse volken, van Canadese First Nations tot mensen uit het Congobekken, Brazilië en Indonesië, urenlang in de ijskoude wind. Maar we gaven geen krimp! We eisten met succes de erkenning van de rol van Inheemse volken als beste biodiversiteitsbeschermers.

Wat het Parijs-akkoord is voor het klimaat, is "Montreal" voor de biodiversiteit. Daar is ook besloten om in 2030 minstens 30% van het land en de oceanen te beschermen. Baanbrekend, superbelangrijk en iets waarvoor Greenpeace zich jarenlang samen met supporters heeft ingezet.

Kijk, als je op de CBD-top zelf nog moet beginnen met je beleidsbeïnvloeding, ben je te laat. Daarom praten Greenpeace-teams in sleutellanden al ver voor die tijd met hún beleidsmakers, presenteren ze onze onderzoeken en voeren nationale publiekscampagnes. Tegelijkertijd organiseren we internationale acties, zoals de Global Day of Action vlak vóór zo'n top. Dat heeft impact, ook op de regeringsdelegaties.' ■

Franziska Saalman, Greenpeace-waarnemer bij de Internationale Walvisvaart Commissie (IWC):

'Greenpeace is hier al waarnemer sinds 1978! In dat jaar voerde de *Rainbow Warrior* haar eerste actie, tegen de IJslandse walvisjacht. Onze beelden veroorzaakten wereldwijd grote verontwaardiging. Dat drong ook door tot de IWC, waar al na een jaar het eerste walvisreservaat werd uitgeroepen in de Indische Oceaan.

Ons grootste succes vierden we in 1982, toen de IWC een moratorium op de commerciële walvisjacht aannam. Dat tijdelijke verbod verdedigden we in elke IWC-vergadering opnieuw tegen walvisjagende landen als Japan, IJsland en Noorwegen. Onze acties bij Antarctica, waar we walvissen met lijf en leden verdedigden tegen Japanse harpoenen, waren cruciaal om publieke steun te krijgen en daarmee invloed in de IWC. Na onze intensieve campagne, op zee én in de vergaderzalen, riep de IWC in 1994 een walvisreservaat uit bij Antarctica. Ook dit was niet gelukt zonder de wereldwijde steun van honderdduizenden supporters.

En we gaan door: we willen dat de IWC een echte walvisbeschermingscommissie wordt die walvissen en dolfijnen ook beschermt tegen bedreigingen als onderwaterlawaaai en vervuiling.' ■

Sebastián Losada, Greenpeace-waarnemer bij de Internationale Zeebedautoriteit (ISA):

'In 2023 dreigde Greenpeace uit de ISA gegooid te worden, omdat we op zee vreedzaam actievoerden tegen diepzeemijnbouwbedrijf The Metals Company. We piekerden er natuurlijk niet over om te stoppen. De toekomst van de diepzee kunnen we niet overlaten aan op winst beluste mijnbouwbedrijven.

En dus zet Greenpeace in én buiten de ISA alles op alles om diepzeemijnbouw te stoppen nog voordat ze van start gaat. Onze gedegen onderzoeken, (Inheemse) gemeenschappen die zich verzetten, de grote auto- en techbedrijven die diepzeemetalen weigeren, alle supporters die onze petitie tekenden en onze acties op zee zorgen ervoor dat steeds meer ISA-leden voor een moratorium zijn.

Onze waarnemersstatus stelt ons ook in staat om bewoners van Pacifische eilanden in de ISA aan het woord te laten. Hun verhalen over de gevolgen van diepzeemijnbouw voor hun levens, hun cultuur en de oceanen maakten diepe indruk. "Wij kunnen geen Māori zijn zonder de oceaan", sprak Quack Pirihi uit Aotearoa (Nieuw-Zeeland). "Laat ons onze prachtige verhalen doorgeven. Wij zullen ons niet opzij laten duwen." ■

” Het zou toch te gek voor woorden zijn als besluiten over het klimaat in achterkamertjes genomen worden? ”

Actievoerders op het terrein van Tata Steel tijdens onze massa-actie in juni 2023.

Dwangsommen voor Tata Steel

Na jarenlang druk zetten door omwonenden en Greenpeace is de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied eindelijk zelf gaan meten bij de antieke en kankerverwekkende kookgasfabrieken van Tata Steel. Conclusie: Tata Steel stoot tot 20 keer meer kankerverwekkende stoffen uit dan toegestaan. In december 2024 kreeg het bedrijf acht weken om aan de normen te voldoen, anders dreigen in totaal 25 miljoen euro aan dwangsommen.

Maar Tata Steel zou Tata Steel niet zijn als het dat besluit niet bij de rechter

zou aanvechten. De rechter gaf daar geen gehoor aan: in de uitspraak van 14 februari citeerde de rechter uit een nog te verschijnen rapport van de omgevingsdienst, waarin staat dat de kookgasfabrieken vol zitten met scheuren en dat Tata Steel belangrijk onderhoud telkens uitstelt.

Omwonenden en Greenpeace zien via eigen camera's al jaren gifwolken ontsnappen en eisen meer dwangsommen. Tata Steel blijft hardnekkig ontkennen dat er iets mis zou zijn met de kookgasfabrieken.

© Erniel Horman / Greenpeace

Baanbrekende hoorzittingen

Eindelijk is het zover: het baanbrekende initiatief van 27 rechtenstudenten in 2019 leidde in december 2024 tot hoorzittingen bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag. De jongeren, afkomstig uit kwetsbare Pacifische eilandstaten, leggen de vraag voor: zijn staten verantwoordelijk voor de klimaatschade die ze veroorzaken? Die vraag moet leiden tot een advies dat verstrekende juridische gevolgen kan hebben.

Maar liefst 91 landen, waaronder Nederland, dienden hun visie in. Voor de hoorzitting vond een openingsceremonie plaats, met getuigenissen van inwoners van eilandstaten, ook uit Bonaire. Aansluitend organiseerde Greenpeace samen met Oxfam Novib en World's Youth for Climate Justice een solidariteitsdemonstratie (foto) voor het Vredespaleis.

WEGGEEF-
ACTIE

Maak kans op 'De toekomst is fantastisch' van Jeanneke Scholtens. Stuur voor 12 mei een mail naar redactie@greenpeace.nl en wie weet bent u een van de vijf gelukkige winnaars!

Soms moet je gewoon in de weg staan.

Als Greenpeace in actie komt, doen we dat om een hele goede reden. We protesteren omdat de planeet in brand staat en regeringen en bedrijven niet snel genoeg bewegen. Greenpeace-actievoerders zetten zich al meer dan een halve eeuw met lijf en leden in om de Amazone, walvissen, de diepzee en de natuur in Nederland te redden. En als er één ding is dat de geschiedenis ons leert, is het dit: **protest werkt**. Mensen die – ook letterlijk – in de weg durven staan, banen daarmee een toekomst voor anderen.

Shell stopte met olieboringen in de Noordpool na jarenlange acties. De publieke opinie over ontbossing, plastic en Schiphol is volledig veranderd, dankzij decennia aan druk, campagnes en – jawel – protest. En laten we niet vergeten dat veel rechten die we nu vanzelfsprekend vinden, van stemrecht tot een 40-urige werkweek, te danken zijn aan mensen die het lef hadden om 'in de weg te staan'.

Ook vreedzaam actievoeren is een recht. Sterker nog, het demonstratierecht is een hoeksteen van onze democratie. Maar juist nu zien we dat dit recht onder druk staat, ook in Nederland. Ons land is in 2024 afgezakt naar de status van 'vernauwde democratie' in de gerenommeerde CIVICUS Monitor. Want ook hier treden overheden strenger op tegen demonstranten en pleiten politici voor hardere straffen – terwijl bedrijven en beleidsmakers mogen doen wat ze willen. Maar wat we óók zien: na verstorende acties verandert de publieke opinie vaak in ons voordeel. Mensen gaan vragen stellen, zien hoe scheef het zit.

MARIEKE VELLEKOOP

DIRECTEUR
GREENPEACE NEDERLAND

U weet: Greenpeace gaat altijd eerst in gesprek met overheden en bedrijven, gebaseerd op gedegen onderzoek. Vaak is voor iedereen klip en klaar wat er anders zou moeten – maar onder druk van ons economische systeem gaan olieboringen, ontbossing en stikstofuitstoot vrolijk door. Dus als niemand beweegt, als de fossiele industrie alsmat doorgaat, en als beleidsmakers blijven praten in plaats van handelen, dan rest ons als volgende stap maar één ding: **in actie komen**. Daar hoort soms bij dat we overlast veroorzaken. Ook, of juist, als het recht op vreedzaam actievoeren in Nederland onder druk staat.

Geloof me, protesteren is niet altijd leuk. Niet voor de mensen die vast komen te zitten in de file, niet voor de beveiligers die ons van een terrein moeten verwijderen, en eerlijk gezegd soms ook niet voor onszelf. Als actievoerder is het best ongemakkelijk om urenlang vastgeketend te zitten aan een schip, in de brandende zon of stromende regen. Of om op een vliegveld de startbanen te blokkeren en te weten dat je straks in een politieel eindigt. Maar we doen het. Omdat niets doen erger is.

Greenpeace komt in actie als niets anders meer helpt en we zien dat de natuur, dieren en mensen in gevaar zijn. Dankzij uw steun kunnen we blijven doen wat nodig is – ook als dat betekent dat we even in de weg staan. ■

„ Als er één ding is dat de geschiedenis ons leert, is het dit: protest werkt.

Illustratie: Jeen Berting

Waarom juist KLM moet krimpen

Midden in de klimaatcrisis groeit de Nederlandse luchtvaart ongeremd. Harde afspraken om de uitstoot te beperken zijn er niet. Dat zet ons op ramkoers met de planeet, want juist de luchtvaart is extreem vervuילend. Met uw steun richt Greenpeace zich nu op KLM. Waarom en wat is nodig om het tij te keren?

DOOR FEDDE WIERSMA

De luchtvaart veroorzaakt wereldwijd een fors deel van de CO₂-uitstoot en andere schadelijke emissies, zoals fijnstof en stikstofoxiden. Deze vervuiling heeft grote gevolgen voor het klimaat, onze leefomgeving en voor de gezondheid van ons allemaal. Volgens Wouter Lemm, campagneleider bij Greenpeace en een van de drijvende krachten achter de acties tegen KLM, is dat een onhoudbare situatie: 'De luchtvaart is een ramp voor het klimaat. We betalen allemaal belasting op brandstof, water en voedsel, maar deze sector profiteert van belastingvrijstellingen en subsidies. Als grootste luchtvaartmaatschappij van Nederland zou KLM juist nu moeten laten zien dat ze bereid is haar verantwoordelijkheid te nemen en dus te krimpen.'

DAAROM KLM

Een vraag die we vaak horen: waarom richt Greenpeace haar pijlen niet op al die prijsvechters? Ons antwoord is duidelijk. KLM voert meer dan de helft uit van alle vluchten op Schiphol – in 2023 waren dat bijna 230.000 vluchten – en heeft daarmee een ongeëvenaard marktaandeel. Bovendien is KLM door de jaren heen meerdere keren met belastinggeld gered wanneer het financieel slecht ging. Dat schept een extra verantwoordelijkheid ten opzichte van de Nederlandse samenleving. Een andere reden is dat KLM toonaangevend is in de overheidsstrategie voor de Nederlandse luchtvaart. KLM opereert met een 'hub and spoke'-model, waarbij KLM het knooppunt is in een groot aantal luchtvaartroutes ('spaken'). De luchtvaartmaatschappij trekt zo veel

mogelijk overstappassagiers aan, waardoor ze meer routes rendabel kan aanbieden en dus zelf kan blijven groeien. Maar de werkelijke prijs daarvoor betalen wij: meer geluidsoverlast, fijnstof en CO₂-uitstoot. Overstappers dragen nauwelijks iets bij aan de Nederlandse economie; ze slaan hooguit een kop koffie achterover op Schiphol. 'We importeren daarmee slechts vervuiling en slapeloze nachten,' stelt Wouter vast. 'Dat er dagelijks vluchten naar Brussel gaan, is daarvan een schrijnend voorbeeld. KLM haalt miljoenen passagiers elders in Europa op, alleen om ze op Schiphol op een ander toestel te zetten. Terwijl ze diezelfde route veel duurzamer met de trein kunnen afleggen.'

VRIJ SPEL VOOR DE LUCHTVAART

Deze problematiek is ook zo uit de hand gelopen door het ontbreken van bindende klimaatdoelen voor de luchtvaart, zowel in Nederland als wereldwijd. De sector is vrijgesteld van afspraken die bijvoorbeeld wel gelden voor de industrie en energiebedrijven. Daardoor kan KLM doen wat ze wil. En dat is: groeien. Ondanks alle groene reclames en beloftes over 'duurzaam vliegen', wil KLM het aantal vluchten tot 2030 juist met 25% laten stijgen, blijkt uit een recent rapport van Milieudefensie. KLM's echte verhaal is dus: wij zijn van plan om méér CO₂-uitstoot en méér vliegheerrie te produceren. Schiphol heeft inmiddels zelf aangegeven dat het aantal vluchten omlaag moet. Dat deed de luchthaven onder druk van milieuorganisaties, aangescherpte stikstofregels en de wens om omwonenden beter te beschermen

Voorbij vliegen

Onderweg van Italië naar Zwitserland.

De luchtvaart moet krimpen om onze planeet te sparen. Gelukkig opent dit de deur naar een herontdekte manier van reizen: *slow travel*.

Met een netwerk van snellere en comfortabele internationale treinen verandert reizen van een haastklus in een boeiende, vertrouwde ervaring. Denk aan de relaxte cadans van een nachttrein, kijkend naar voorbijtrekkende landschappen, genietend van onthaasting en spontane ontmoetingen. Zo wordt ver van huis gaan weer een belevenis in plaats van een consumptieproduct.

Duurzaam reizen is geen ver-van-je-bedshow meer, maar een realiteit die de reisbeleving verdiept én de CO₂-uitstoot verlaagt.

Nieuwsgierig naar deze groene reisrevolutie? Lees het hele artikel via: act.gp/slowtravel of scan de QR-code.

tegen herrie, gezondheidsschade en stikstofoxiden in kwetsbare natuurgebieden. Maar KLM laat zich niet zomaar inperken. De maatschappij verzet zich actief, zowel voor als achter de schermen, met lobbyactiviteiten en juridische stappen. KLM bedreigde zelfs een Schiphol-directeur persoonlijk met een megaclaim, zo onthulde de Volkskrant in maart 2024. De luchthaven zag zich daardoor gedwongen een rapport geheim te houden over de gunstige effecten van een hogere vliegbelasting.

EEN IMAGOPROBLEEM IN DE MAAK

Dat KLM op ramkoers ligt met het klimaat en de planeet, kan het imago van 'onze blauwe zwaan' behoorlijk aantasten. Veel Nederlanders geloven niet meer in vage groene beloftes en beseffen dat de luchtvaart flink moet inkrimpen. Onderzoek in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bevestigt dat: 43% van de Nederlanders vindt dat de luchtvaart moet krimpen; slechts 15% is voor verdere groei. 'KLM is de grootste vliegmaatschappij in Nederland, een icoon en een boegbeeld met absurd veel politieke invloed', vat Wouter het kort samen. 'Daarom richt Greenpeace zich nu direct en specifiek op KLM.' KLM pronkt graag met innovaties op het gebied van alternatieve brandstoffen en efficiëntere vliegtuigen. Maar al die technologische doorbraken liggen ver in de toekomst, terwijl de klimaatcrisis voortdendert. 'Minder vliegen is echt de enige manier om per direct minder kerosine te verstoken', zegt Wouter. 'We kunnen niet langer wachten: volgens de wetenschap moeten we juist nú de grootste vermindering van CO₂-uitstoot voor elkaar krijgen.'

KORTE VLUCHTEN ALS NO-BRAINER

Stoppen met korteafstandsvluchten is daarvoor de meest voor de hand liggende stap. Van alle vertrekkende op Schiphol is ongeveer een derde korter dan 750 kilometer. Bovendien zijn korte

vluchten relatief extra vervuילend, omdat opstijgen en landen de meeste brandstof vreten. Het schrappen van deze korte vluchten zou de CO₂-uitstoot drastisch verminderen én de geluidsoverlast en fijnstofneerslag terugdringen. Ondanks dat alles kiest KLM ondubbelzinnig voor groei: meer overstappers, meer routes, en liefst geen beperkingen op vliegreisen (zelfs niet in de nacht). Hier botst het financiële belang van de vliegmaatschappij regelrecht met het bredere publieke belang.

ONZE EISEN AAN KLM

De eisen van Greenpeace zijn helder: stop met korte vluchten en maak een krimpplan. Zo'n plan moet uitgaan van de 1,5 graad-grens en dus fors inzetten op het verminderen van het aantal vluchten en de totale CO₂-uitstoot. Concreet betekent dat voor KLM:

Vervang korte vluchten door de trein

Dagelijks gaan er KLM-vluchten naar Brussel, Londen en Parijs. Dat is onzinnig, omdat er uitstekende treinverbindingen zijn. Korte vluchten kosten relatief veel brandstof per passagier.

Stop met import van vervuiling

KLM wil zo veel mogelijk overstappassagiers naar Schiphol halen en importeert zo totaal onnodige vervuiling door extra starts en landingen.

Stop de lobby en greenwashing

KLM blokkeert krimpmaatregelen en pronkt met een 'groen' imago, terwijl de uitstoot van het bedrijf alleen maar toeneemt.

Stop met het belonen van veelvliegers

Frequent flyer-programma's stimuleren vooral zakelijke reizigers om nog meer te vliegen. Dat werkt averechts als we de uitstoot willen beperken.

Krimp lange(re) afstandsvluchten drastisch

Waar korte vluchten schadelijk zijn door hun hoge frequentie en relatief grote

uitstoot per passagier, veroorzaken langeafstandsvluchten het grootste deel van de totale CO₂-uitstoot. Ook die moeten dus sterk naar beneden in de komende jaren.

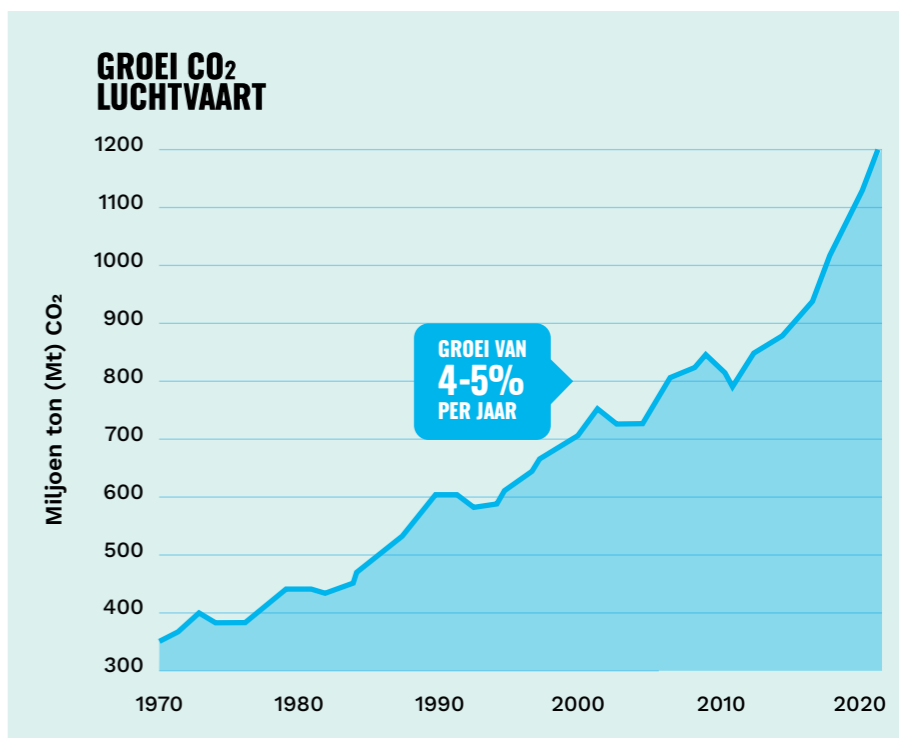
Greenpeace wil dat de luchtvaartsector niet langer vrijuit kan groeien. Dat betekent krimp voor de grootste Nederlandse speler, KLM. Het is hoog tijd dat de Nederlandse regering stopt met het pampieren en subsidiëren van deze extreem vervuilende sector en zich binnen Europa keihard gaat inzetten voor een duurzaam, efficiënt en snel treinenetwerk. Zodat u en al die andere Nederlanders die niet willen vliegen, een reëel en comfortabel alternatief hebben.

BURGERLIJK ONGEHOORZAME ACTIES

'KLM is duidelijk niet van plan om te krimpen, hoe hard dat ook nodig is voor het klimaat, onze natuur en omwonenden', zegt Wouter. 'Logisch dus dat de druk vanuit de samenleving toeneemt.' Bewonersgroepen, klimaatorganisaties, wetenschappers en maatschappelijke bewegingen roepen om drastische maatregelen. Zij beseffen dat de klimaatdoelen onhaalbaar blijven zonder vliegbelasting en afname van het aantal vluchten.

'We willen laten zien dat de luchtvaart niet boven de samenleving staat,' licht Wouter toe. 'Onze brede coalitie toont aan hoe KLM consequent de noodzakelijke krimp blokkeert. Door de ware aard van het bedrijf te onthullen, doorbreken we zijn sociale legitimiteit. Als de publieke steun wegvalt, wordt het voor politici en beleidsmakers makkelijker om maatregelen te nemen.'

Bewoners en organisaties als Greenpeace proberen al jarenlang de luchtvaart aan banden te leggen. Omwonenden protesteerden tegen nachtvluchten, kerosinegeur in hun achtertuin en geschonden afspraken van overheden en luchtvaartbedrijven. Greenpeace hield samen met Extinction Rebellion privéjets op Schiphol aan de grond. Burgerlijke

Deze grafiek van stay-grounded.org laat in een oogopslag de duizelingwekkende groei van CO₂-uitstoot door de luchtvaart wereldwijd zien.

ongehoorzaamheid die zichtbaar maakt dat er een sociale grens is bereikt: mensen accepteren niet langer dat een sector die zó vervuילend is en zo veel overlast veroorzaakt, toch alle ruimte krijgt om te groeien. 'Natuurlijk willen we ook dat de prijsvechters aangepakt worden', benadrukt Wouter. 'Maar KLM is de grootste uitstoter van alle Nederlandse vliegmaatschappijen en staat symbool voor het luchtvaartprobleem.'

GEEF HET GOEDE VOORBEELD

'KLM kan laten zien dat ze duurzaamheid echt serieus neemt. Maar dan moet er wél een einde komen aan onnodige korte vluchten, groene sprookjes en het frustreren van klimaatbeleid. Door minder te vliegen, minder te vervuilen en écht in te zetten op alternatieven, kan KLM de toon zetten voor de hele sector. En daar hebben we allemaal baat bij: een leefbare toekomst voor onszelf én voor

de generaties na ons.

Zolang de luchtvaartmaatschappijen, en KLM in het bijzonder, zich verzetten tegen wezenlijke verandering, blijft een intensieve en zichtbare strijd nodig. Dankzij uw steun kunnen we die blijven voeren. 'KLM kan blijven opstijgen en greenwashen', concludeert Wouter, 'of landen in de realiteit.' ■

Samen met u roepen we KLM op: stop met die korte vluchten en maak een krimpplan!

act.gp/gpm-luchtvaart-petitie

Cruciale afspraken rond Amazone-soja onder druk

Bijna twintig jaar lang voorkwam het Sojatoratorium, mede dankzij Greenpeace, de ontbossing van grote stukken regenwoud in de Amazone. Maar een nieuwe aanval van Braziliaanse grootgrondbezitters laat zien: we moeten alert blijven.

DOOR JACQUELINE SCHULING & NELLIE WERNER

In april 2006 bracht Greenpeace een schokkend rapport uit over de vernietiging van het Braziliaanse Amazoneregenwoud. *Eating up the Amazon* onthulde hoe een gebied dat twee keer zo groot was als Nederland, in slechts drie jaar tijd was gekapt en vervangen door eindeloze sojaplantages. Aan het rapport lag langdurig en diepgravend, soms undercover, onderzoek ten grondslag. Zo konden we de wereld laten zien hoe grote sojaboeren het regenwoud in de fik staken, gebruikmaakten van slavenarbeid en vaak met geweld kleine boeren en Inheemse volken van hun land verdreven.

Greenpeace volgde voor het rapport het spoor van illegale Amazonesoja, van het regenwoud via Braziliaanse havens naar Europa en Nederland. We gebruikten satellietbeelden, vlogen in een klein vliegtuigje over het regenwoud en bestudeerden rechtbankverslagen en belastingpapieren. We vroegen sojaverwerkers en veevoerproducenten naar de herkomst van hun soja en namen vlees- en zuivelverwerkers, supermarkten en fastfoodketens onder de loep. Zo brachten we de hele vernietigingsketen in kaart, van de ontboste Amazone tot de kipkluijjes van McDonald's en de rookworsten van de Hema. We kwamen tot de onontkoombare conclusie: Europese bedrijven zijn medeverantwoordelijk voor de verwoesting van het Amazonewoud.

Een scharlaken ara geniet van de Amazonezon.

SUPPORTERS IN ACTIE

Het rapport was een keerpunt in onze jarenlange campagne tegen ontbossing. Wereldwijd kwamen supporters samen met Greenpeace in actie. We voerden actie tegen Amerikaanse

© Daniel Beltrá / Greenpeace

Soja-afnemers moeten nú ruggengraat tonen en vasthouden aan het moratorium.

sojamultinationals als Cargill en Bunge, die dé motor waren achter de razendsnelle ontbossing voor soja. Dat deden we samen met Inheemse bewoners in Brazilië, maar ook bij de grote sojacrusher van Cargill in de Amsterdamse haven. In Nederland, toen al de grootste soja-importeur van de EU, werden miljoenen kippen, koeien en varkens gevoerd met soja uit ontboste Amazonegebieden. Consumenten eisten dat fastfood- en supermarktketens als McDonald's en Ahold hun verantwoordelijkheid namen.

Nog datzelfde jaar 2006 vierden we een groot succes: milieuorganisaties, boeren, supermarktketens, fastfoodbedrijven en sojagiganten kwamen het Amazone-Sojatoratorium overeen. Zij spraken af dat ze geen soja zouden afnemen die afkomstig was van regenwoud dat na 2008 ontbost was. Het moratorium was een jaar geldig, maar werd elk jaar opnieuw verlengd en in 2016 zelfs tot in het oneindige. Het moratorium bleek een groot succes en voorkwam volgens onderzoekers alleen al in dat eerste decennium de kap en verbranding van 1,8 miljoen hectare regenwoud.

MACHTIGE LOBBY VAN GROTE SOJABOEREN

Maar de machtige Braziliaanse sojaboeren zetten in 2024 opnieuw de aanval in op dit moratorium. Hun agressieve lobby resulteerde al in wetsvoorstellen in twee grote sojaproducerende deelstaten, Mato Grosso en Rondônia, om sojaboeren en bedrijven die zich aan het moratorium houden belastingvoordelen te ontnemen. ABIOVE, de organisatie van grote sojaboeren, zet alles op alles om ook op federaal niveau wetgeving voor elkaar te krijgen die het Sojatoratorium dwarsboomt. Zij willen dat de weg wordt vrijgemaakt om opnieuw ongestraft Amazonewoud te vernietigen.

De dreigende ondermijning van het Sojatoratorium kan enorme consequenties hebben. Zo berekende het WNF dat maar liefst 11.000 hectare regenwoud hierdoor gevaar loopt. Met de 300 ton CO₂ die vrijkomt met de kap of verbranding van dit enorme stuk bos, raakt het Amazonewoud nog dichterbij het gevaarlijke tipping point: het punt waarna de klimaatschade onherstelbaar is.

Samen met 70 andere maatschappelijke organisaties tekende Greenpeace onlangs een Manifesto in Defence of the Moratorium. We roepen overheden en bedrijven op om het Sojatoratorium te verdedigen. Soja-afnemers moeten nú ruggengraat tonen en vasthouden aan het moratorium. Omwille van ons klimaat, de unieke biodiversiteit en de mensen voor wie het regenwoud hun thuis is.

EUROPA MOET ONTBOSSING STOPPEN

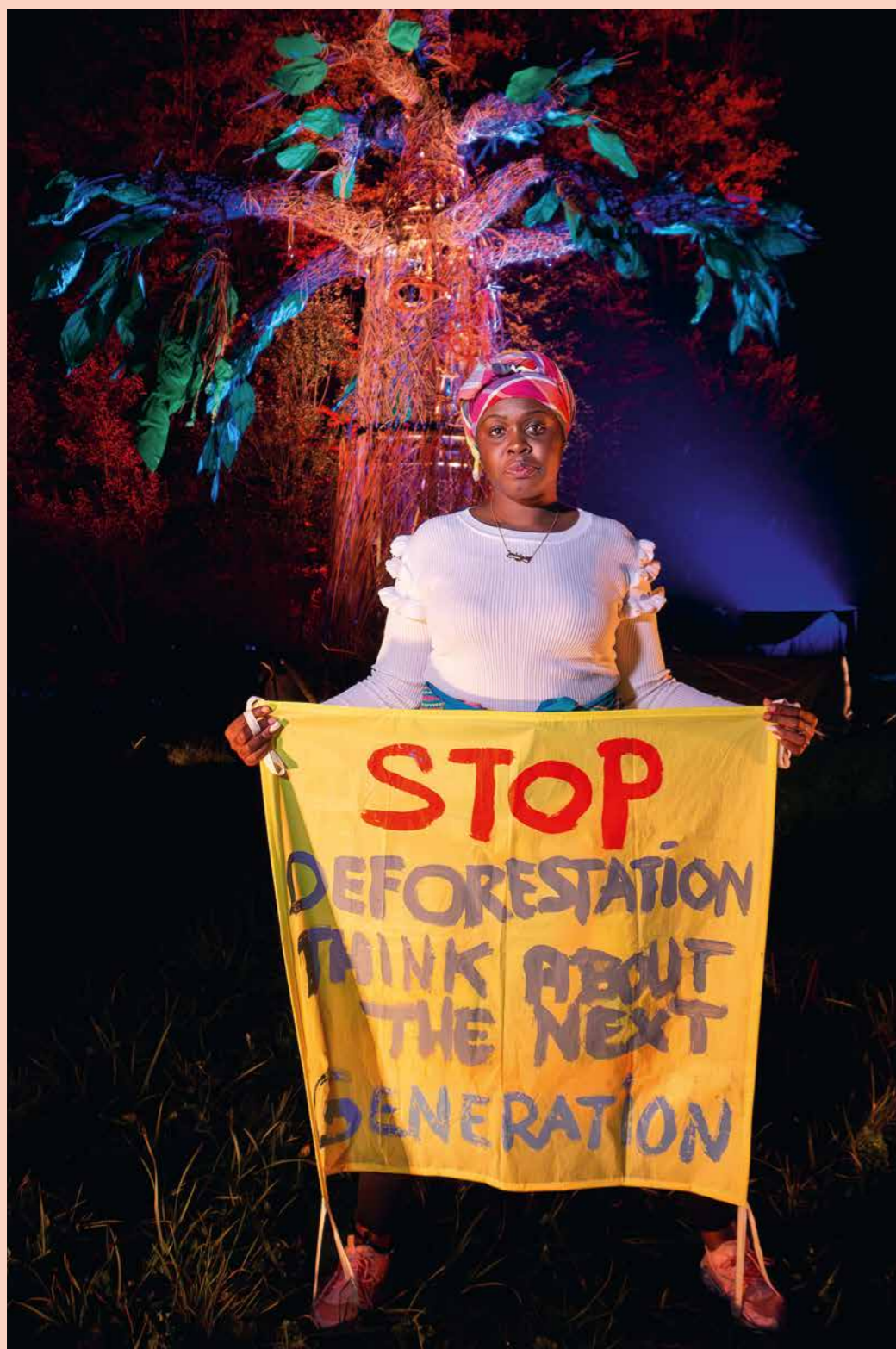
Sojaplantages vormen helaas niet de enige bedreiging van het Amazonewoud – en ook wordt het moratorium ondanks alle beloftes soms ontdoken. Bovendien hebben grote sojaboeren al jaren geleden de Cerrado ontdekt als nieuwe bron van inkomsten. Het gevolg: ook dit enorme Braziliaanse natuurgebied van savannes en graslanden maakt plaats voor uitgestrekte sojaplantages. Maar ook andere producten veroorzaken grootschalige ontbossing, zowel in Brazilië als in andere landen. En veeteelt, de belangrijkste veroorzaker van ontbossing, neemt alleen maar toe.

Juist daarom is de Europese Bossenwet zo belangrijk. Een wet die de ontbossing wereldwijd moet tegengaan, waarvoor u zich samen met Greenpeace en 1,2 miljoen Europese burgers jarenlang heeft ingezet. Helaas staat deze wet inmiddels onder grote druk. De Europese Commissie heeft de invoering met een jaar vertraagd tot eind 2025. Bovendien proberen Europese politici de wet af te zwakken. En dat terwijl Greenpeace juist pleit voor aanscherping: we willen dat ook andere ecosystemen, zoals savannes en wetlands onder de wet vallen. Ook moet er vergelijkbare wetgeving komen voor de financiers van ontbossing, zoals banken en verzekeraars. ■

Samen met u doen we er alles aan om te voorkomen dat bedrijven en banken hun natuurvernietigende gang kunnen gaan. Tekenen onze petitie tegen de wereldwijde ontbossing!

act.gp/stopontbossing-gpm

Het regenwoud als erfgoed

Merougia Jabini is een Saamaka-vrouw. De Saamaka zijn voormalig slaafgemaakten in Suriname die in de 17e eeuw vanuit de plantages het bos invluchtten. In het regenwoud van de Saamaka gaat het hard met de ontbossing.

Als 'trotse derde generatie mensenrechtenverdediger' zet Merougia zich in voor de wettelijke erkenning van hun landrechten. Ze wil dat haar 7-jarige dochter ook kan genieten van het bos: 'Ik wil een wereld achterlaten waarin onze voorouderlijke rijkdommen blijven bestaan: rivieren die stromen, bossen die nog intact zijn en ademen, heldhaftige verhalen van onze voorouders, onze vrijheidsstrijders.'

De Saamaka zijn al in diverse internationale rechtszaken in het gelijk gesteld: ja, de Saamaka moeten landrechten krijgen. Tot nu toe leidde dat niet tot actie van de Surinaamse overheid. Integendeel: buitenlandse houtkapbedrijven krijgen toegang tot hun grondgebied.

Om hun verzet te versterken zocht de vereniging in 2024 steun bij Greenpeace Nederland. Samen met twee andere jonge Saamaka volgde Merougia zes weken lang trainingen om het actievoeren te leren en hun kennis over biodiversiteit te delen. Ze waren erbij toen we een enorm spandoek uitrolden op de 95 meter hoge Vinolytoren op de Zuidas, om te protesteren tegen de door Rabobank gefinancierde ontbossing. ■

Erkenning voor inwoners Bonaire

De inwoners van Bonaire en Greenpeace zijn in januari bekroond met de Issue Award 2025 voor onze rechtszaak tegen de Nederlandse staat. De jury van deze communicatieprijs waardeerde de campagne die aandacht vraagt voor klimaatverandering en koloniale ongelijkheid. De eisers willen meer

bescherming tegen de gevolgen van klimaatverandering en een versnelling in het terugdringen van CO₂-uitstoot. 'Het winnen van deze award voelt als erkenning dat we dit probleem op de kaart hebben gezet. We zijn te lang vergeten', reageerde eiser Danique Martis (foto). In de zomereditie van Greenpeace Magazine praten we u weer helemaal bij over onze klimaatzaak, waarvan de eerste zittingen in oktober zullen plaatsvinden.

10%

van de wereldbevolking veroorzaakt de helft van alle luchtvaartuitstoot. Kwetsbare gemeenschappen die zelf nauwelijks CO₂ uitstoten, lijden zwaar onder stijgende zeespiegels en extremer weer. Kortom, terwijl een piepkleine groep profiteert van veelvuldig vliegen, betalen miljoenen mensen wereldwijd de hoogste prijs.

Luistertip 🎧

In de Early Warning Podcast van het KNMI vertellen KNMI'ers Rubert Konijn en Rob Sluijter hoe het instituut zich heeft ontwikkeld tot 'Early Warning Centre' dat ons wapent tegen steeds extremer weer.

Colofon

© Lente 2025 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland
Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.

Kom ook in actie met
Greenpeace via
greenpeace.nl/acties

ISSN: 0166-4506
Bezoekadres:
Paul van Vlissingenstraat 10-E, Amsterdam
Postadres:
Postbus 3946, 1001 AS Amsterdam

Voor administratieve vragen:
Supporter Care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00
Opmerkingen en suggesties over de inhoud van
Greenpeace Magazine kunt u sturen naar
redactie@greenpeace.nl

Redactie: Fedde Wiersma (hoofdredactie),
Jacqueline Schuiling, Angèle Mann,
Nellie Werner, Zinzi van der Aar
Eindredactie: Jacqueline Schuiling

Art direction en vormgeving:
Jeen Berting

Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl
Threads: @greenpeacenl
LinkedIn: greenpeace-nederland
Bluesky: @greenpeace.nl

Greenpeace Magazine is gedrukt
op 100% hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.

DE NATUUR VERDEDIGEN IS WAT NODIG IS

© Marten van Dijk / Greenpeace

act.gp/natuurzaak

GREENPEACE